

STADSBELANG
GORINCHEM

**STADSBELANG VERKIEZINGSPROGRAMMA
2018-2022**

“SAMEN WERKEN AAN DE STAD”

Voorwoord

Stadsbelang is al ruim 40 jaar de enige **lokale partij** die vanuit haar diep gewortelde betrokkenheid bij de stad Gorinchem sinds jaar en dag de belangen behartigt van inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties.

Stadsbelang onderscheidt zich van andere partijen, omdat voor ons, waardevrij en niet gebonden aan welke politieke ideologie ook, elke inwoner van Gorinchem telt. De zorg voor de stad, haar inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties, is bij Stadsbelang sinds decennia in vertrouwde handen.

Doordat Stadsbelang geen binding heeft met provinciale of landelijke partijorganisaties, kunnen we ons volstrekt onafhankelijk opstellen en ons vooral richten op de belangen van de stad Gorinchem en haar inwoners. Dat hebben we de afgelopen periode gedaan vanuit een constructieve rol in de oppositie. Vanuit deze constructieve grondhouding en de diepgewortelde opvatting dat het beter moet, zijn we de komende raadsperiode, als altijd weer bereid om ook zelf de schouders eronder te zetten en daarvoor bestuurlijke verantwoordelijkheid te dragen.

Stadsbelang wil de komende raadsperiode op initiatiefrijke en opbouwende wijze, samen met andere constructief ingestelde partijen binnen en buiten de raad, samenwerken om het in de *'Visie van de Stad'* voor 2032 als stip op de horizon gestelde doel te bereiken van een duurzame, bruisende en veilige stad met een goed vestiging- en verblijfsklimaat en waarin het voor alle bewoners van de stad goed wonen, leren, werken én verblijven is. Daarom is de titel van ons programma: *"Samen werken aan de stad"*. Wij hebben ons verkiezingsprogramma ingericht naar de 11 ambities, zoals die door inwoners, ondernemers, maatschappelijke instellingen, regio en gemeente op 10 oktober 2017 in de *"Visie van de Stad"* aan de gemeenteraad zijn aangeboden. Met dit verkiezingsprogramma zetten we de eerste stappen op weg naar het voor 2032 gestelde doel.

Wij rekenen erop, dat u zich herkent in ons programma en op 21 maart op ons wilt stemmen. Onze kandidaten zijn ter zake kundig en gemotiveerd om uw belangen als geen ander te behartigen. Zij zorgen ervoor, dat ook de komende raadsperiode uw stem op Stadsbelang niet verloren gaat.

Bestuur Stadsbelang Gorinchem

Ambitie 1 Middelgrote stad, verbonden met Randstad en Brabant

Door vergrijzing, ontgroening en de trek van het platteland naar de stad kwam Gorinchem op een tweesprong terecht: gaan we mee met de groei van de Randstad of niet? We kozen vol overtuiging voor groei. Daardoor hebben we anno 2032 zo'n 40.000 inwoners. Investerings in woningbouwprogramma's en bereikbaarheid hebben Gorinchem op de kaart gezet, zoals de zelfrijdende auto.

Binnen de huidige stadsgrenzen maakten leegstaande winkels, kantoren en bedrijfspanden plaats voor woningen. Waar nodig zijn bedrijven actief verplaatst om hiervoor ruimte te bieden. Maar we hebben niet alles volgebouwd. Gorinchem is nog steeds een overzichtelijke stad met veel groen, biodiversiteit en ruimte. Gorinchem maakt deel uit van een fijnmazig en hoogwaardig openbaar vervoernetwerk dat de hele randstad omvat. De A27 en A15 zijn verbreed. We experimenteren met innovatieve bereikbaarheidsconcepten.

Nieuwe en jongere inwoners hebben onze stad ontdekt, waardoor we beschikken over meer arbeidskrachten, mantelzorgers en vrijwilligers. Onze aantrekkingskracht op inwoners, bedrijven en een grote groep telewerkers is groot. Dankzij de groei van het inwoneraantal hebben we uitstekende stedelijke voorzieningen waarvan ook onze omgeving graag gebruik maakt.

Wonen en bereikbaarheid

Woningmarkt

Op 1 januari 2018 heeft Gorinchem 36.200 inwoners en bedraagt het aantal woonruimten 16.707. De gemiddelde woningbezetting komt daarmee uit op 2,16 bewoners per woonruimte. Met de realisering van het nog lopende woonprogramma met nog zo'n 1.200 te bouwen woningen wordt de ambitie om door te groeien naar 40.000 inwoners in 2032 niet gerealiseerd. Groei, ook al is deze beperkt, biedt echter de beste garanties om voorzieningen minimaal op peil te kunnen houden en desgewenst, verder uit te bouwen. Volgens Stadsbelang nodigt de "Visie van de Stad" op het gebied van wonen daarom uit tot aanpassing en uitbreiding van het lopende woningbouwprogramma, waarmee tegelijkertijd geanticipeerd wordt op nieuwe- en veranderende vraag- en aanbodverhoudingen. Ontwikkelingen als de toenemende vergrijzing, het meer aan de stad willen binden van jongeren, meer diverse samenlevingsvormen, verduurzaming, maar ook trends als de trek vanuit de grote steden naar kleinere, aantrekkelijke woonkernen (als Gorinchem), stellen nieuwe eisen aan de omvang en de kwaliteit van onze woningvoorraad. Stadsbelang wil, dat in de komende raadsperiode wordt onderzocht, op welke wijze de komende jaren, in het kader van het groeiscenario naar 40.000 inwoners in 2032, beter wordt ingespeeld op de veranderende behoefte en vraag. Daaraan worden niet alleen de lopende bouwprogramma's bijgesteld, maar wordt ook de transformatieopgave nader uitgewerkt.

Transformatie, huisvesting jongeren

Onze maatschappij verandert snel. Trends als vergrijzing en ontgroening, digitalisering en robotisering, verduurzaming, economische ontwikkeling, veranderd koopgedrag (internet) hebben consequenties voor ons vastgoed. In de stad bevinden zich op tal van plaatsen leegstaande kantoren, winkels en bedrijfspanden. Dit is ongewenst. Lege gebouwen, winkels en bedrijfspanden worden -waar mogelijk- of omgezet naar woonruimte, of maken daarvoor plaats. Stadsbelang wil, dat de gemeente deze transformatie faciliteert door een welwillend en stimulerend beleid en, als dat noodzakelijk of gewenst is, transparant en flexibel met (omgeving)regels omgaat. De transformatieopgave biedt extra kansen om middels vernieuwende huisvestingsvormen jongeren/studenten aan de stad te binden.

Huisvesting voor ouderen

Het Rijk en de gemeente Gorinchem willen dat senioren zo lang mogelijk zelfstandig blijven wonen (zorgbeleid). Gorinchem kent weliswaar een redelijk aanbod van zelfstandige, seniorvriendelijke woningen, maar de kwaliteit daarvan sluit steeds minder aan bij de veranderende vraag.

Dat betekent, dat bestaande woningen moeten worden getransformeerd en/of aangepast en dat nieuwe passende woningen worden gebouwd. Stadsbelang kan zich niet vinden in de maatschappelijke trend dat onzelfstandige huisvesting voor zorgbehoevende ouderen, zoals dat onlangs nog met huize St. Clara is gebeurd, steeds verder wordt afgebouwd. Vanuit zelfstandig wonen in één stap door naar het verpleeghuis vindt Stadsbelang maatschappelijk gezien niet te verantwoorden en eigenlijk dus gewoon asociaal. Stadsbelang zet zich daarom in voor de realisatie in Gorinchem van een zogenaamd 'Ben Oude Nijhuis-huis'. Stadsbelang wil zich er verder voor inzetten, dat gemeente, financiers, zorginstellingen en Poort6 beter met elkaar gaan samenwerken om voor de oudere inwoners van Gorinchem zo geschikt en betaalbaar mogelijke oplossingen voor hun huisvesting te realiseren.

Verbonden met randstad en Brabant, infrastructuur en vervoer

Onze stad is centraal gelegen in Nederland. Twee belangrijke verkeersaders (de belangrijke oost-westverbinding A15 en de drukke noord-zuidverbinding A27) kruisen elkaar bij Gorinchem. Het belang van de centrale ligging van de stad is gediend bij het oplossen van de fileproblematiek. Het verbreden van de A27 en de (overigens weer vertraagde) bouw van de nieuwe Merwedeburg dragen weliswaar belangrijk bij aan deze oplossing, maar zonder de toekomstige verbreding van de A15 blijft het risico van verkeerscongestie rond Gorinchem gewoon bestaan. Stadsbelang zet zich er voor in, dat Gorinchem, samen met andere gemeenten langs de A15 en zoals dat ook bij de verbreding van de A27 heeft gewerkt, een lobbygroep vormen die zich volledig richt op verbreding van de A15.

Op het spoor is Gorinchem in oost-westelijke richting verbonden met Dordrecht en Geldermalsen. Voor het personenvervoer is de Merwede-Lingelijn een succes. Het goederenvervoer wordt van west naar oost (en terug) van de Rotterdamse haven tot in Duitsland bediend door de Betuwelijn. In de noord-zuid richting ontbreekt in het spoorwegnet een belangrijke schakel. De aanleg van een nieuwe spoorlijn van Breda naar Utrecht langs Gorinchem heeft in het verleden op de landelijke agenda gestaan. De lobbygroep van gemeentes langs de A27 kan opnieuw worden ingezet om de haalbaarheid van een mogelijke aanleg van deze spoorlijn te onderzoeken. Stadsbelang wil activiteiten die kunnen leiden tot hernieuwde studie naar de aanleg van een spoorverbinding Breda-Utrecht, waar mogelijk en nodig, stimuleren. Ook voor de verdere ontwikkeling van onze (regionale) economie kan de aanleg van een spoorlijn Breda-Utrecht van belang zijn. Het personenvervoer in de randstad wordt in de toekomst verder verbeterd door de aanleg van een randstadlijn. Het tracé van de Merwede-Lingelijn (geheel of gedeeltelijk) kan onderdeel gaan uitmaken van deze randstadlijn. Doel is om Gorinchem in de toekomst ook per (dubbel)spoor nog beter te ontsluiten met de randstad. Het (blijven) verbeteren van het verkeer en vervoer rondom onze stad heeft daarmee de voortdurende aandacht van Stadsbelang. Dat geldt ook voor het verbeteren van de verkeersinfrastructuur en de bereikbaarheid binnen en direct rondom onze stad. Hierna meer daarover.

Ambitie 2 Verbonden diverse samenleving

Gorcumers waren al positief over het karakter van onze stad. Dankzij de verbinding tussen jong en oud, nieuwkomers en 'oude rot', en mensen uit alle sociale milieus hebben we dat gewaardeerde karakter behouden. We hebben ingezet op toegankelijkheid, letterlijk én figuurlijk. Iedere bewoner voelt zich hier Gorcumer, verbonden met de stad ongeacht etnische of culturele achtergrond, geloof of beperking.

Dankzij afspraken tussen overheid, bedrijven en andere partners kan iedereen sociaal meedoen. Niemand valt buiten de boot. Inwoners met verschillende achtergronden zetten gezamenlijk evenementen en buurtactiviteiten op poten. Onderwijs, podia en culturele instellingen in de stad zijn hierbij aanjagers en ondersteuners. Gorinchem is dankzij al die activiteiten een stad waar mensen elkaar gemakkelijk ontmoeten en leren kennen. Uiteraard is de stad ook voor mensen met een beperking goed toegankelijk. Daarmee voldoen we graag aan het VN-verdrag voor rechten van mensen met een beperking.

Samenleving

Zorg

Vanaf 1 januari 2015 zijn de gemeenten verantwoordelijk geworden voor de zorg. Het gaat onder meer om de taken die (voorheen) onder de Algemene wet bijzondere ziektekosten (AWBZ) vielen, nu de Wet Langdurige Zorg en de Wet Maatschappelijke ondersteuning (WMO) en de Participatiewet (arbeidstoeleiding). Daarnaast is ook de jeugdhulp gedecentraliseerd. De zorg dichterbij de mensen organiseren en vermindering van bureaucratie zijn daarbij uitgangspunten. De uitvoering van de zorg is door de gemeente in enkele regionaal werkende organisaties belegd. De afgelopen periode heeft Stadsbelang het functioneren van deze organisaties kritisch gevolgd en ook in regionaal verband inspanningen geleverd die moeten leiden tot verbetering. Omdat dit broodnodig blijft, gaat Stadsbelang daar de komende jaren onverminderd mee door.

Jeugdzorg

Vooraf op het gebied van de **jeugdzorg** is verbetering gewenst. Stadsbelang vindt, dat toegang tot de jeugdzorg het gehele jaar door gegarandeerd moet zijn. Zeker voor kwetsbare jongeren (jongeren met psychische/psychiatrische aandoeningen en/of verstandelijke beperkingen) moet er altijd voldoende zorgaanbod beschikbaar zijn. Geïndiceerde kinderen mogen nimmer op wachtlijsten terecht komen. Ze moeten direct de gespecialiseerde zorg krijgen die nodig is. Stadsbelang heeft zich de afgelopen jaren ook op het terrein van de jeugdzorg, eveneens in regionaal verband, bijzonder ingespannen voor de jeugdzorg en zal dat ook de komende jaren, zolang de jeugdzorg niet optimaal georganiseerd en bekostigd is, niet aflatend blijven doen.

Thuiszorg

De Wet Maatschappelijke **ondersteuning** (WMO) heeft tot doel om Gorcumers in staat te stellen zo lang mogelijk mee te doen in Gorinchem en zo lang mogelijk thuis te wonen. De gemeente heeft de verantwoordelijkheid passende ondersteuning te bieden aan inwoners die niet (volledig) op eigen kracht kunnen meedoen. De ondersteuning past bij de aanvrager en is bij voorkeur tijdelijk. Het is mogelijk om meer nadruk te leggen op preventie en algemene voorzieningen en om het voorzieningenaanbod toegankelijk(er) te maken voor bijvoorbeeld de begeleiding van senioren, chronisch zieken, mensen met een beperking en mensen met GGZ-problematiek. De gemeente heeft met de WMO meer ruimte om algemeen toegankelijke en maatwerkvoorzieningen te organiseren. Er zijn dus meer mogelijkheden dan voorheen om bewoners te ondersteunen zonder een (individuele) maatwerkvoorziening te hoeven verstrekken. In de praktijk is echter gebleken, dat de afgelopen jaren op verstrekkingen is bezuinigd, o.a. op huishoudelijke hulp. Opmerkelijk genoeg werd er op het budget van de WMO veel geld overgehouden. Hoewel dit geld gereserveerd blijft om weer ingezet binnen het zorg-domein, zijn mede daardoor kansen gemist om onze burgers van de juiste ondersteuning op maat te voorzien.

Stadsbelang bevordert een zo adequaat mogelijke inzet van de toevertrouwde middelen -binnen het beschikbare budget- waarbij wordt vermeden, dat aanzienlijke bedragen worden overgehouden. Middelen ten behoeve van de WMO worden niet opgepot, maar ingezet.

Arbeid, sociaal werk

Aanvragen voor uitkeringen op grond van de Participatiewet (**arbeidstoeleiding**) dienen zorgvuldig en snel te worden afgehandeld. De uitvoeringsorganisatie Avres, die werkt voor de regio Alblasserwaard/Vijfheerenlanden en waarvan het klantenbestand in belangrijke mate (zo'n 40%) uit Gorinchem afkomstig is, is en blijft, wat Stadsbelang aangaat, in Gorinchem gevestigd. Dit geldt ook voor het georganiseerd sociaal werk. Dat blijft, wat Stadsbelang betreft, zoveel mogelijk in Gorinchem geconcentreerd.

Welzijn

Binnen het welzijnswerk is, net als in de zorg, fors bezuinigd. De organisatie (Staerk, v/h Arkelstad) die zich in het verleden bezig hield met het z.g. buurt- en clubhuiswerk heeft zichzelf opgeheven. Het functioneren van enkele buurtvoorzieningen, zoals bijvoorbeeld de Elzenhof in Dalem, kwam daarmee onder zware druk te staan. De gemeente bleek in de afgelopen periode niet in staat om een heldere visie te ontwikkelen op het welzijnswerk in Gorinchem. Het beheer van diverse buurtvoorzieningen werd op een ad hoc manier georganiseerd met vrijwilligers; al dan niet (selectief) voorzien van subsidie. Van het idee om in de avonden de gebouwen van de brede scholen beschikbaar te stellen als buurtvoorziening kwam eveneens niet veel terecht, omdat het beheer van die gebouwen in de avonden niet was voorzien en georganiseerd. Buurthuizen, multifunctionele accommodaties of anderszins te gebruiken algemene ruimten vervullen een belangrijke functie voor het welzijn van burgers. Het zijn voorzieningen waar inwoners elkaar kunnen ontmoeten en ondersteunen en waar ze zich kunnen ontspannen. Bij gebleken behoefte blijft, wat Stadsbelang betreft, in iedere wijk en in de kern Dalem daarvoor een gebouw, of ruimte beschikbaar. Stadsbelang zet daarbij in op steun voor de visie dat bewoners in principe zelf hun eigen buurtaccommodaties kunnen runnen, mits dit runnen ook daadwerkelijk haalbaar wordt gemaakt voor vrijwilligers. Verder zet Stadsbelang in op eenvoud en transparantie van de bureaucratische regels voor wat betreft subsidieverstrekking. Waar het beheer van buurtvoorzieningen dat vereist, wordt betaalde professionele arbeidskracht ingezet. Welzijnsvoorzieningen als Kinderboerderij en Klussendienst voor Ouderen houden de steun van Stadsbelang.

Ouderenbeleid

De samenleving vergrijsd in toenemende mate. Het aantal ouderen neemt de komende jaren verder toe. Ouderen blijven overigens steeds vaker vitaal, zelfredzaam en zelfstandig. Ouderen willen de regie op hun leven in eigen hand houden en steeds vaker actief en betrokken blijven. Stadsbelang maakt zich daarom sterk voor het stimuleren van mobiliteit van ouderen en voor het participeren in maatschappelijke verbanden. Gorinchem Beweegt kan hierbij, wat Stadsbelang betreft, middels een tak die zich specifiek richt op ouderen (Gorinchem Beweegt Plus) worden ingezet. Daarnaast worden eenzaamheidsproblematiek en verborgen armoede voorkomen en bestreden. Ouderen willen zo lang mogelijk zelfstandig wonen en leven. Stadsbelang vindt het daarom belangrijk, dat de gemeente zich inspant om de fysieke veiligheid in- en buiten de woning voor iedereen, maar specifiek ook voor ouderen, duurzaam te verbeteren. Verder is er in nieuwbouwprogramma's aandacht voor het levensloopbestendig bouwen. Voornoemde en andere zaken op het gebied van ouderen vragen om een gemeentelijk ouderenbeleid. Stadsbelang vindt daarom, dat binnen het college van burgemeester & wethouders een wethouder Ouderenbeleid nodig is om de positie en belangen van ouderen in onze lokale samenleving veilig te stellen. Daarbij is de onderlinge invloed van wetten en regels op elkaar erg groot en tegelijkertijd te vaak pas zichtbaar als het misgaat. Met het toenemende aantal ouderen in onze samenleving gaat dit ontsporen.

Een wethouder Ouderenbeleid kan integraal in het college hiervoor aandacht blijven vragen en vooraf anticiperen op nieuw beleid, zodat de negatieve gevolgen van deze stapeling van regels en wetten achteraf niet hersteld hoeft te worden.

Gehandicaptenbeleid

Stadsbelang vindt het belangrijk dat mensen met een handicap zoveel mogelijk aan het maatschappelijk verkeer kunnen deelnemen. Dat houdt in dat ieder onderdeel van het beleid van de gemeente in de fysieke ruimte steeds getoetst wordt aan redelijke eisen van gehandicaptenbeleid. Het gehandicapten platform is daarbij een belangrijke adviseur. Het is schrijnend dat het gehandicapten platform ten aanzien van de openbare ruimte en voor (gemeentelijke) vele gebouwen in Gorinchem nog altijd om aandacht moet vragen voor de immer aanwezige, talrijke knelpunten die de mobiliteit in de stad beperken. In de komende raadsperiode worden op aanwijzing van het gehandicaptenplatform, maar ook planmatig, knelpunten in de openbare ruimte daadwerkelijk weggenomen. Daarvoor in aanmerking komende raadsvoorstellen worden, naast het opnemen van een duurzaamheidsparagraaf, ook voorzien van een mobiliteitsparagraaf. Ook in het woningbouwprogramma wordt rekening gehouden met specifieke wensen en noodzakelijke behoeften van gehandicapten. Stadsbelang zet zich in voor een veilig en toegankelijk Gorinchem.

Dierenwelzijn

Dieren horen bij onze samenleving. Voor Stadsbelang is het welzijn van dieren een belangrijk gegeven, dat veel mensen na aan het hart ligt. Dit geldt zowel voor huisdieren, als voor vrij en in het wild levende dieren. Dieren kunnen het leven van mensen verrijken, geven afleiding, nodigen uit tot zorg en maken het gemakkelijker om met anderen contacten te leggen. Dieren kunnen zichzelf niet verdedigen tegen de manier waarop ze (soms) worden behandeld. Stadsbelang is dan ook van mening, dat naast de eigen verantwoordelijkheid van burgers en bedrijven, ook voor de gemeente een rol is weggelegd bij de bescherming van dieren. Stadsbelang wil, dat de gemeente meer expliciete verantwoordelijkheid neemt voor het dierenwelzijn. Dat kan op gang worden gebracht door daarvoor gericht gemeentelijk beleid te formuleren. Gespecialiseerde organisaties, zoals dierenasiel, stichting Dieren lot, dierenambulance en kinderboerderij kunnen, waar nodig en mogelijk, rekenen op de steun van Stadsbelang.

Hondenbelasting, plaagdieren

De grondslag voor de Hondenbelasting is willekeurig, doordat aan bezitters van (een) hond(en) in feite een extra belasting wordt opgelegd ten bate van de algemene middelen. Dit is onredelijk. Stadsbelang zet zich er daarom voor in om de Hondenbelasting, zoals dat in veel gemeenten inmiddels al is besloten, af te schaffen. Voorzieningen voor honden zijn ten laste van de algemene dienst en dus niet uitsluitend voor rekening van de hondenbezitters. Het dekkingsverlies als gevolg van de afschaffing van de hondenbelasting wordt gecompenseerd binnen de algemene middelen. Het afschaffen van de hondenbelasting ontslaat de gemeente overigens niet van de verplichting om, waar nodig of gewenst, regels te stellen aan het bezit van (een) hond(en). Hierbij valt te denken aan het aanlijnen, opruimen van uitwerpselen, etc. Voor Stadsbelang is het verder belangrijk, dat plaagdieren (ratten, muizen, wespen, etc.), waar noodzakelijk en gewenst, actief worden bestreden.

Ambitie 3 Verbonden wijken en voorzieningen

Gorcumers ontmoeten elkaar gemakkelijk, omdat ze gebruikmaken van dezelfde, hoogwaardige voorzieningen. Daarbij hebben we ingezet op kwaliteit boven kwantiteit: ook in 2032 heeft niet elke wijk alle voorzieningen. Winkels, zorgvoorzieningen en sportfaciliteiten zijn wel beter over de stad verdeeld, maar belangrijker nog: de voorzieningen die er zijn, zijn voor iedereen goed bereikbaar en toegankelijk.

Daardoor zijn er goede, snelle en veilige verbindingen voor fietsers en ander verkeer tussen de oost- en westkant van de stad. Hetzelfde geldt voor de routes van en naar de binnenstad en alle scholen. Knelpunten in de hoofdstructuur zijn hiervoor aangepakt. Innovatief vervoer, zoals elektrisch openbaar vervoer op afroep hebben de interne bereikbaarheid nog beter gemaakt. Daarmee zijn ook de verbindingen naar omliggende kernen verbeterd.

In 2032 zijn er meer ouderen in Gorinchem dan in 2017. Zij redden zichzelf vaak uitstekend, maar hebben gemiddeld wel meer zorg nodig. Die zorg moet aan huis worden geleverd, want dankzij de ondersteuning van mantelzorgers blijven mensen langer thuis wonen. Voor deze groep in het bijzonder is Gorinchem in 2032 een stad met goede welzijns- en zorgvoorzieningen.

Verkeer en vervoer

Stadsbelang stelt vast, dat er de afgelopen jaren op het gebied van knelpunten in de mobiliteit weliswaar het nodige op papier is gezet, maar ook dat er structureel nog weinig ondernomen is. Dat moet dus echt anders. De gemeente ontwikkelt daarom een mobiliteitsvisie, die zich niet uitsluitend richt op het oplossen van knelpunten. De mobiliteitsvisie moet toekomstgericht zijn en een doorkijk bieden naar het lange-termijn-doel van goede, snelle en veilige verbindingen voor fietsers en ander verkeer tussen de oost- en westkant van de stad. Daarbij wordt een globaal inzicht geboden in benodigde investeringsvolumes en wordt een gefaseerd uitvoeringsplan geschetst. In de komende raadsperiode wordt een door de raad vastgesteld verkeersstructuurplan en fietsplan daadwerkelijk uitgevoerd, waarbij, wat Stadsbelang betreft, tenminste de volgende knelpunten aan bod komen:

- Het tracé Banneweg, rotondes Stadshuisplein en Tussen de Lange en Korte Brug, Wolfherensedijk, waarbij bijzondere aandacht wordt gevraagd voor de vlotte en veilige doorstroming van het verkeer op deze doorgaande route. De dagelijkse filevorming op met name de Banneweg tot aan de rotonde voor het stadhuis wordt afdoende opgelost.
- Op de Haarsekaden worden fietsverkeer (vaak schoolgaande jeugd) en autoverkeer, waar mogelijk, fysiek van elkaar gescheiden.
- De aanwezigheid van een aantal scholen vereist ook voor de Gildenweg een verkeersveiliger herinrichting.
- Onderzocht wordt verder, of de parkeervoorziening nabij het station beschikbaar kan komen voor onbetaald, of betaalbaar parkeren, waardoor de bezettingsgraad van dit parkeerterrein dat dagelijks (vrijwel) leeg staat, stijgt naar 100%.
- Parkeren in de binnenstad wordt uitgebreid, bijvoorbeeld in of nabij parkeergarage Kweeklust, waarbij er ook speciale aandacht is voor het parkeren van medewerkers van ondernemingen in de binnenstad.
- De fietsenstalling bij het station wordt verbeterd en uitgebreid.
- Het fiets-parkeren in de binnenstad wordt eveneens verbeterd en uitgebreid. Hierbij wordt onderzocht, of de realisatie van een bewaakte fietsenstalling mogelijk is.

Verder onderhoudt een duurzaam aangedreven (elektrisch) busje een uurdienst tussen woonwijken en binnenstad. Deze lokale busdienst wordt in gemeentelijk beheer georganiseerd. Zo mogelijk wordt het busje gereden door vrijwilligers.

Beweging en sport

Investeren in sport is voor Stadsbelang investeren in de toekomst van de stad. Sport verbindt en draagt bij aan een gezonde stijl van leven voor jong en oud. Sport moet toegankelijk zijn en dicht bij de mensen staan. Stadsbelang vindt, dat de gemeente niet alleen een zo breed mogelijk palet van sportaanbod in stand houdt, maar ook actief medewerking verleent aan de realisatie van nieuw sportaanbod en daarvoor benodigde (nieuwe) voorzieningen. Daarbij wordt zo efficiënt mogelijk omgegaan met bestaande sportaccommodaties. Nieuwe voorzieningen worden gerealiseerd, nadat gebleken is dat nieuw sportaanbod niet op bestaande sportaccommodaties geaccommodeerd kan worden. Oneigenlijk gebruik van sportaccommodaties wordt tegengegaan.

Stadsbelang hecht zeer aan het goed functioneren van (sport)verenigingen als bindende factor in de samenleving. De vereniging faciliteert en stimuleert, zowel fysiek als sociaal. Stadsbelang vindt het daarom belangrijk dat sportverenigingen, scholen en buitenschoolse opvang nauw met elkaar samenwerken om de schoolgaande jeugd zoveel als mogelijk te laten bewegen. Sportbeoefening en bewegen (al of niet in verenigingsverband) wordt ook gestimuleerd in relatie met de Gezonde Regio. Een stimulerende en uitvoerende rol blijft hierin weggelegd voor Gorinchem Beweegt. Gorinchem Beweegt richt zich daarbij ook op kwetsbare doelgroepen. Stadsbelang ondersteunt het organiseren van sportevenementen door sportverenigingen en particulier initiatief, waarmee zoveel mogelijk mensen met sport in contact worden gebracht. Mobiliteit in het kader van fietsen en wandelen wordt eveneens bevorderd.

Ambitie 4 Centrumstad verbonden met de omgeving

In 2032 is het Gorcumse voorzieningenaanbod een echte trekker voor mensen uit de wijde omgeving. Inwoners van de Alblasserwaard en Vijfheerenlanden en het westen van het Gelderse rivierengebied bezoeken onze stad graag. Net als de Gorcumers zelf komen zij er winkelen, cultuur snuiven en evenementen bezoeken, werken, onderwijs volgen, of gaan hier naar het ziekenhuis. Als streekcentrum faciliteren we regionale bedrijvigheid en bieden we aantrekkelijke stedelijke woonmilieus.

De stedelijke voorzieningen zijn vanuit het omliggende gebied goed, snel en veilig bereikbaar. Omgekeerd kunnen inwoners van Gorinchem genieten van het mooie polder- en rivierenlandschap, dankzij een uitgebreid netwerk van recreatieve routes.

Bestuurlijk is er wel wat veranderd: door gemeentelijke herindelingen zijn rond Gorinchem grotere gemeenten ontstaan. Als gemeenten vullen we elkaar goed aan. We werken als gelijkwaardige partners samen op thema's als duurzaamheid, recreatie en toerisme, regionale bereikbaarheid en arbeidsmarkt. Hoe we precies samenwerken en met wie, bepalen we op basis van onderwerp.

Als centrumstad verbindt Gorinchem de belangen van onze regio. We nemen regelmatig het initiatief om die belangen samen met onze partners in Den Haag te behartigen. Zo heeft een succesvolle, gezamenlijke lobby van regionale overheden en bedrijven in 2032 voor elkaar gekregen dat zowel de A27, als de A15 zijn verbreed. De lobby voor een spoorlijn Breda-Utrecht ondersteunen we van harte.

Winkels

De sterke groei van het winkelen op internet heeft het aanzien van de detailhandel veranderd. In de binnenstad was dit de afgelopen jaren zichtbaar door leegstand van winkelpanden. Winkelketens verdwenen. Andersoortige ondernemers komen daarvoor in de plaats. Het karakter van het winkelen verandert. Funshoppen wordt steeds belangrijker. Dat biedt ook nieuwe kansen voor creatieve ondernemers in de detailhandel. Vooruitstrevende ondernemers passen hun winkelformules en openingstijden aan, aan de nieuwe vraag van het winkelend publiek. Kwalitatief hoogwaardige winkels hebben de toekomst en gelukkig is deze ontwikkeling ook in onze binnenstad in toenemende mate zichtbaar. Door citymarketing en stadspromotie neemt de belangstelling voor onze binnenstad verder toe. Stadsbelang wil daar ook de komende jaren sterk op blijven inzetten. Daarnaast wil Stadsbelang de winkeltijden verder verruimen door ze nog meer in te vullen naar de uitgangspunten van de nieuwe Winkeltijdenwet 2013. Dit houdt in, dat de ondernemers in principe zelf bepalen, wanneer en hoelang zij geopend zijn. Hiermee wil Stadsbelang bereiken, dat winkelend en ook overigens de binnenstad bezoekend publiek niet voor gesloten deuren staan. Verder helpt functieverandering van winkelpanden om de leegstand van die panden te lijf te gaan. Buiten het kernwinkelgebied gelegen woon-winkelpanden worden bij voorkeur (weer) geschikt gemaakt voor bewoning.

Cultuur

Kunst en cultuur in de gemeente worden gestimuleerd. Een stad zonder cultuur is een stad zonder hart. Cultuur is als verbindende factor van belang voor inwoners, bezoekers en ondernemers. Een goed cultuuraanbod heeft een positief effect op de aantrekkingskracht van de gemeente. De aantrekkingskracht en de aantrekkelijkheid van Gorinchem heeft de laatste jaren fors ingeboet door bezuinigingen. Dit heeft concreet gevolgen gehad voor het zogenoemd groot podium. Stadsbelang is van mening, dat een stad als Gorinchem, naast de theaters Peeriscoop en 't Pand, voor tal van activiteiten ook behoefte heeft aan een groter theater. Na onderzoek lijkt de keuze hiervoor zich toe te spitsen op een variant sloop van het bestaande theater De Nieuwe Doelen, gelegen aan de Haarstraat/Vijfzinnenstraat en nieuwbouw van een nieuwe multiculturele voorzieningen op dezelfde of een andere locatie, of op een variant behoud van De Nieuwe Doelen na een min of meer ingrijpende renovatie.

De voorkeur van Stadsbelang gaat, niet alleen vanwege het aanzienlijke verschil in kosten tussen (ver)nieuwbouw of renovatie, maar ook vanwege de bewezen aantrekkelijkheid van het gebouw van De Nieuwe Doelen als theater en gemeenschapshuis, uit naar grondige renovatie van De Nieuwe Doelen/De Vijf Zinnen. Het theater kan daarmee weer jaren dienst doen als cultuurtempel en plaats voor ontmoeting.

Amateurkunsten, muziekonderwijs, cultuureducatie

Naast de (sport)verenigingen kunnen ook de **muziek- en culturele vereniging en instellingen** rekenen op de steun van Stadsbelang. Amateurkunsten worden adequaat gesubsidieerd. In de eerste plaats mag er geen verwatering van subsidie plaatsvinden, doordat door de nieuwe beleidsregel meer disciplines en beoefenaars van amateurkunsten toegang krijgen tot subsidiëring. Naast een subsidie per contributie betalend (jeugd/volwassen) lid blijft gerichte subsidie mogelijk, indien een subsidiabele stichting/vereniging voor zijn goede functioneren bijvoorbeeld afhankelijk is van (betaalde) beroepskrachten, zoals een dirigent, een professioneel artistiek leider, etc. Stadsbelang maakt zich er sterk voor, dat er voldoende geld wordt uitgetrokken voor de subsidiëring van de amateuristische kunstbeoefening.

Het **muziekonderwijs** in onze stad wordt, sinds de ontbinding van kunstencentrum TOON, vooralsnog ongesubsidieerd, verzorgd en georganiseerd door stichting Fluxus. Dit gebeurt in het gebouw van de voormalige Da Costa Mavo aan de Boerenstraat, waarvoor door de gemeente een aanzienlijke huur wordt gevraagd. Stadsbelang vindt het belangrijk, dat er in onze stad muziekonderwijs wordt aangeboden. Indien de continuïteit van het muziekonderwijs in Gorinchem dat vereist en er een beroep op subsidie moet worden gedaan om de continuïteit van het muziekonderwijs te kunnen garanderen, is er een beroep op subsidie mogelijk. Een alternatief kan zijn het verlagen van de huur van Het Gebouw. De gezonde continuïteit van het muziekonderwijs in Gorinchem moet, wat Stadsbelang betreft, gewaarborgd zijn. Ook voor **cultuureducatie** worden voldoende financiële middelen beschikbaar gesteld.

Evenementen

Gorinchem is bekend om zijn vele, jaarlijkse evenementen als Jazz Festival, Zomerfeesten, Timmerdorp, Hippiefestival, Lingeaven concert, Open Havendag, Botenbeurs, Winterfestijn, Proxsys Leage, etc. Stadsbelang vindt deze evenementen belangrijk, omdat ze duurzaam bijdragen aan de aantrekkelijkheid van onze stad. Uitgangspunt is, dat evenementen op een sluitende exploitatie gebaseerd zijn. De gemeente reserveert ieder jaar echter voldoende budget om daar waar nodig tegenvallers te kunnen opvangen. Verder faciliteert de gemeente evenementen waar mogelijk en nodig. Een evenwichtige spreiding van evenementen over het jaar door middel van een degelijke, strakke jaarplanning (evenementenkalender) voorkomt ongewenste samenloop van evenementen en is van belang om de veiligheid op een goede manier te kunnen garanderen en organiseren. Als zij elkaar kunnen versterken, kan het in voorkomende gevallen aanbeveling verdienen om evenementen, zeker kleinere, wel degelijk gelijktijdig te laten plaatsvinden.

Buiten de Waterpoort, veerdienst

Buiten de Waterpoort is niet alleen evenemententerrein, maar vervult ook een belangrijke recreatieve functie. Het gebied geldt als trekpleister voor toeristen en dient ook als ontmoetingspunt voor de Gorcumse bevolking. De veerdienst is een belangrijke motor voor onze economie (toerisme, winkelend publiek, forensisch verkeer, schoolgaande jeugd), die de centrumfunctie van stad versterkt. De veerdienst dient, ook als provinciale subsidies wegvallen, voor Gorinchem en de regio behouden te blijven. Ook vinden met grote regelmaat cruiseschepen ligplaats in Gorinchem. In het kader van de bevordering van toerisme verdient het aanbeveling om voor de passagiers van cruiseschepen toeristische programma's te ontwikkelen en daarmee de aantrekkelijkheid van het bezoeken van onze binnenstad onder de aandacht te brengen.

Ambitie 5 **Verbonden** samenleving en overheid

Inwoners, instellingen en ondernemers kijken anno 2032 niet meer alleen verwachtingsvol naar de overheid. Veel vaker ligt het initiatief bij die partijen zelf, vaak in goede onderlinge samenwerking. Waar nodig en wenselijk geeft de gemeente ondersteuning.

De rol van de gemeente is daardoor veranderd. Bestuurders en ambtenaren zijn minder bepalend en meer verbinder geworden. De gemeente werkt niet meer alleen vóór inwoners, maar vooral mét inwoners. Het stadhuis heeft daartoe zoveel mogelijk drempels tussen de overheid en de inwoners weggenomen. Gorcumers voelen zich welkom op het stadhuis en worden gestimuleerd om zelf te werken aan een mooie en prettige leefomgeving. Daarbij worden ze actief ondersteund en aangemoedigd door de gemeente.

Medewerkers van de gemeente worden mede aangenomen en beoordeeld op hoe goed ze omgaan met inwoners en bedrijven. Samenwerking in de stad wordt vergemakkelijkt door toegankelijke netwerken en het delen van kennis met elkaar. Dat kan publiek-private samenwerking zijn, maar ook samenwerking tussen inwoners, organisaties en bedrijven onderling.

Rol gemeentelijke overheid, bestuurscultuur

De **rol van de gemeentelijke overheid** is voortdurend en terecht aan verandering onderhevig. De gemeente wordt steeds meer gezien als een serviceorganisatie die zaken mogelijk maakt (stimuleert), faciliteert en partijen bij elkaar brengt. Minder bepalend dus en (veel) meer verbindend. Bij deze veranderende rol past een andere **bestuurscultuur**, waarin begrippen als (bestuurlijke en ambtelijke) vernieuwing en participatie centraal staan. Daarbij helpt het als afspraken worden nagekomen en besluiten niet eindeloos worden doorgeschoven. Voorbeelden van doorgeschoven besluiten zijn:

- de aanpak groot podium (Nieuwe Doelen amoveren of renoveren);
- beheer(kosten) van buurtvoorzieningen;
- herinrichting Groenmarkt en Eind;
- winkelopeningstijden;
- mobiliteitsplan;
- openbaar Wifi voor de binnenstad;
- realisatie van een crematorium, etc.

Helaas hebben wij als Stadsbelang in de afgelopen periode regelmatig moeten vaststellen, dat belangrijke besluiten onnodig worden uitgesteld en doorgeschoven, al dan niet omdat er, niet zelden tegen aanzienlijke kosten, steeds opnieuw (nadere) onderzoeken worden ingesteld, of omdat er ad interim weinig overtuigende lapmiddelen zijn ingezet. Dit moet in de volgende raadsperiode echt anders.

Stadsbelang staat voor een slagvaardig, efficiënt bestuurlijk apparaat en wil daaraan, onder andere door deelname aan het stadsbestuur, constructieve bijdragen leveren. Het voorkeursscenario voor Stadsbelang is het voor de volgende periode benoemen van een slagvaardig college met daarin drie wethouders. Als er om politiek-bestuurlijke redenen een college wordt gevormd met daarin vier wethouders, kan Stadsbelang daar ook mee leven. Vijf wethouders is voor Stadsbelang echter te veel. Daarnaast moeten er ook in de komende raadsperiode gemeentelijke regels integraal tegen het licht worden gehouden en op hun belemmerende karakter, of op overbodigheid worden beoordeeld. Stadsbelang staat voor een doelmatige en doelgerichte gemeentelijke organisatie, een participatieve bestuursstijl en voor minder belemmerende regels. Bureaucratie wordt zoveel als mogelijk uitgebannen.

Ambitie 6 Vernieuwen in de bestaande en nieuwe economie

Als het gaat om economische innovatie, kiest Gorinchem voor een tweesporenbeleid. We zijn van oudsher sterk in een aantal 'traditionele' bedrijfssectoren en daar zijn we zuinig op. Bestaande bedrijven profiteren van de aantrekkingskracht van Gorinchem op talent van buiten. Met een goed aansluitend onderwijs in Gorinchem en omgeving kweken we ook in de eigen regio nieuwe toptalenten. In 2032 maken we nog steeds onderdeel uit van de maritieme topregio.

Investerings in de fysieke en digitale bereikbaarheid, een relatief jonge, initiatiefrijke bevolking en een faciliterende overheid maken Gorinchem ook een aantrekkelijke vestigingsplaats voor bedrijven in nieuwe technologieën en diensten. Bij het uitgeven van bedrijfsterreinen geven we voorrang aan de innovatieve bedrijven. Bovendien hebben telewerkers ontdekt dat ze in Gorinchem prima de drukke randstad kunnen vermijden. Daardoor zijn we in 2032 een broedplaats voor nieuwe innovatieve bedrijvigheid.

Toerisme is één van de pijlers van de nieuwe economie. Met het merk Mooi Gorinchem staan we (inter)nationaal op de toeristische kaart. We sluiten aan op de toeristische mogelijkheden in de omgeving (bijvoorbeeld Linge, Vestingdriehoek, Biesbosch, Hollandse Waterlinie) en de landelijke 'metrolijnen' voor het toerisme. Dankzij slimme, gezamenlijke arrangementen en meer overnachtingsmogelijkheden profiteren we meer dan voorheen van verblijfsrecreatie.

Bedrijvigheid

Centraal gelegen langs waterwegen, spoorverbindingen en belangrijke kruisende wegverbindingen en de zuidoostelijke punt daarvan gelegen deel uitmakend van de randstad, heeft Gorinchem van oudsher een omvangrijke economische ontwikkeling doorgemaakt. Hierdoor heeft Gorinchem in verhouding tot het aantal inwoners veel bedrijven en arbeidsplaatsen. De economische trekkracht komt voort uit sectoren als de maritieme maakindustrie, de voedingsmiddelenindustrie, de bouwnijverheid en aanverwante bedrijven. Grote sectoren zijn ook de groot- en detailhandel en zorg en welzijn. Stadsbelang heeft de overtuiging, dat ondernemers onmisbaar zijn voor een gezonde economische toekomst. Het zijn immers ondernemers die investeren in nieuwe ideeën en innovatieve ontwikkelingen. De industrie, het midden- en kleinbedrijf, maar ook de zorg, vormen de banenmotoren van de gemeente. Gorinchem is trots op de in en nabij onze gemeente gevestigde (traditionele) bedrijven en ademt dat nadrukkelijk uit. De gemeente stimuleert ondernemerschap het best door ondernemers, waar mogelijk, de ruimte te geven en te faciliteren. De gemeente vermijdt het maken van belemmerende, of bezwarende regels. Verder is van belang dat ons bedrijfsleven kan steunen op aansluitende, kwalitatief hoogwaardige opleidingen. Ook daarbij heeft de gemeente een belangrijke faciliterende en mogelijk ook coördinerende rol.

Na een aantal jaren van economische stagnatie groeit de economie weer en ontstaan er nieuwe kansen. Door de groei van de werkgelegenheid loopt de werkloosheid terug. Voor Stadsbelang is het van groot belang, dat er nieuwe kansen voor de ontwikkeling van het bedrijventerrein Groote Haar ontstaan en in gang worden gezet. Het is belangrijk, dat de gemeente door een actieve acquisitie in binnen- en buitenland nieuwe bedrijven naar Gorinchem haalt. Met het oog op de toekomst bij voorkeur innovatieve, duurzaam werkende bedrijvigheid. De volgende wethouder van economische zaken heeft de acquisitie van nieuwe bedrijven op nieuwe en bestaande bedrijfsterreinen expliciet in portefeuille. De raad wordt het regelmaat geïnformeerd over de lopende/ondernomen activiteiten.

Binnenstad

De komende jaren wordt er intensief aandacht besteed aan het vergroten van de aantrekkingskracht van onze historische binnenstad. Door de historische context (monumenten en vestingwallen), in combinatie met culturele functies (musea, theaters, evenementen, festivals) en economische functies (detailhandel, horeca, terrassen) is de binnenstad een uniek gebied, dat zich bij uitstek leent voor toeristisch en recreatief bezoek. De toename van (toeristisch) bezoek aan de binnenstad draagt belangrijk bij aan de ontwikkeling van de koopkrachtige vraag. Om goed te kunnen inspelen op deze koopkrachtige vraag zouden winkels en horecaondernemingen geopend moeten willen zijn op tijden dat het winkelend- en horecapubliek in de stad is.

Toerisme

Gorinchem is een prachtige, veelzijdige stad met veel historisch erfgoed en landschapsschoon. De omgeving van Gorinchem wordt gevormd door het rivierengebied, waarin o.a. de Woelse Waard, de Vestingdriehoek, de Hollandse Waterlinie en met de diverse verbindingen met de omliggende regio met veel cultuurhistorisch erfgoed. Het is zeker voor de in de binnenstad gevestigde ondernemers, horecaondernemers, musea, theaters en overige maatschappelijke instellingen binnen de stadswallen, van het grootste belang dat het toerisme naar Gorinchem daadwerkelijk en niet alleen op papier, op gang wordt gebracht. **Stadspromotie en citymarketing** zijn cruciaal om (veel) meer mensen naar de stad te brengen. Hierop moet, o.a. door het binnenstadmanagement (Bizz), fors op worden ingezet. Wat Stadsbelang betreft staan citymarketing en stadspromotie de komende jaren prominent op de agenda. Zo nodig worden de daarvoor geraamde budgetten verder verhoogd. Verder kan er, zoals dat in Leerdam ook succesvol wordt uitgevoerd, in de binnenstad een **Promotiehuis** worden ingericht. Stadsbelang vindt het in dit kader van belang, dat de overnachtingsmogelijkheden in Gorinchem de komende jaren sterk worden uitgebreid. Reden waarom er wordt uitgezien naar de realisatie en ingebruikneming van het Hotel Van der Valk in Gorinchem-oost. Voor de bevordering van het toerisme wordt er intensiever gebruik gemaakt van bestaande netwerken, zoals Hollandse Waterlinie, Vestingdriehoek, etc.

Ambitie 7 Vernieuwende samenwerking tussen onderwijs en bedrijfsleven

Ontwikkelingen als robotisering en digitalisering hebben gevolgen voor de werkgelegenheid in traditionele bedrijfssectoren. Daar moeten we flexibel op inspelen, om te voorkomen dat het opleidingsniveau van de beroepsbevolking in 2032 niet meer goed aansluit bij de behoeften van werkgevers. Dankzij nauwe samenwerking tussen onderwijs, bedrijfsleven en gemeente hebben we in 2032 in Gorinchem uitstekende opleidingen, die naadloos aansluiten op de regionale arbeidsmarkt. Onderwijs, bedrijfsleven en overheid werken daarvoor samen.

In de gedigitaliseerde economie van 2032 is minder ruimte voor laag en middelbaar geschoold werk, en meer ruimte voor hooggeschoold werk. Gorinchem heeft in 2032 een studentencampus met hogeschoolvoorziening en studentenhuysvesting. Het hbo-onderwijs bestaat uit voltijd, deeltijd en duaal onderwijs. Inhoud en vormgeving van dat onderwijs komt tot stand in nauwe samenwerking met het bedrijfsleven en instellingen. Denk aan kennisgebieden als composieten, elektrisch en zelfrijdend vervoer en zorg. Dankzij een nauwe publiek-private samenwerking bieden bedrijven voldoende stages en leerbanen aan, die voor iedere leerling en student toegankelijk zijn.

Onderwijs

Onderwijs en scholing zijn de belangrijkste instrumenten om mensen te ontwikkelen tot volwaardige en gelijkwaardige deelnemers aan onze samenleving. Op het gebied van onderwijs heeft Gorinchem, ook vanuit het regionale perspectief bezien, veel te bieden. Er is een omvangrijk en kwalitatief goed aanbod van scholen in het basis- en voortgezet onderwijs, waaronder het middelbaar beroepsonderwijs (b.v. mbo/mbo plus 't Gilde). Ook is er de afgelopen decennia fors geïnvesteerd in onderwijshuisvesting. Vanaf 2018 en de daarop volgende jaren is dan zeker niet anders. Door het grote aanbod van scholen en de goede onderwijshuisvesting bezoeken veel leerlingen, ook vanuit een wijde regio rond Gorinchem onze Gorcumse onderwijsvoorzieningen voor voortgezet onderwijs. Gorinchem vervult op het gebied van onderwijs een centrumrol.

HBO

Sinds jaren wordt een aanbod op het gebied van het hoger beroepsonderwijs (HBO) node gemist. In 2017 zijn er enkele initiatieven voor HBO-onderwijs bekend geworden op de gebieden ICT, Composieten en Liberal Arts & Sciences. In 2018 wordt bekend, of initiatieven voor HBO-onderwijs kunnen gaan leiden tot concrete resultaten. In november 2017 heeft de Raad besloten om financiële middelen te reserveren en beschikbaar te stellen voor het onderzoek om HBO-onderwijs aan het bestaande aanbod van onderwijsvoorzieningen toe te voegen. Van belang ook voor de verdere ontwikkeling van onze stad steunt Stadsbelang het streven om HBO-onderwijs in Gorinchem mogelijk te maken.

Laaggeletterdheid

Laaggeletterdheid is in Nederland een groot probleem. 1 op de 9 mensen in Nederland tussen de 16 en 65 jaar is laaggeletterd. In totaal zijn dat 1,3 miljoen Nederlanders. Daarnaast zijn er naar schatting ongeveer 250.000 inwoners analfabeet. Ook in Gorinchem is dus een aanzienlijk aantal bewoners tussen 16 en 65 jaar laaggeletterd. Laaggeletterdheid betekent, dat iemand moeite heeft met schriftelijke taalvaardigheid; dus met lezen, schrijven en/of het gebruiken van schriftelijke en digitale informatie. Een laaggeletterde kan wel lezen, maar niet heel goed; maximaal op het niveau van een kind op de basisschool. Laaggeletterdheid is niet hetzelfde als analfabetisme, waarbij het gaat om volwassenen, die helemaal niet kunnen lezen en schrijven. Laaggeletterden hebben vaak ook problemen met rekenen en digitale vaardigheden. Laaggeletterden hebben moeite met bijvoorbeeld het invullen van formulieren, met e-mailen, met schriftelijk rapporteren op het werk, met veiligheidsinstructies lezen, met de eigen financiële administratie voeren, met lezen van digitale informatie over een geldlening en met werk zoeken, vinden en houden. Laaggeletterdheid en lage digitale vaardigheden zijn risico's voor het ontstaan van schulden. Laaggeletterdheid veroorzaakt vaak eenzaamheid en isolement bij mensen.

Laaggeletterdheid is er niet zelden de oorzaak van, dat veel mensen niet, of onvoldoende (kunnen) meedoen in de samenleving, terwijl ze dat heel graag zouden willen. In een zich ontwikkelende stad zou laaggeletterdheid waar mogelijk uitgebannen moeten worden. Stadsbelang heeft het probleem van laaggeletterdheid in de afgelopen jaren op de Gorcumse politieke agenda gezet, maar dat heeft helaas nog niet geleid tot het daadwerkelijk aanpakken van deze problematiek. Stadsbelang wil daarom de problematiek van laaggeletterdheid aanpakken door een **taalakkoord**, waarbij diverse partners, waaronder het onderwijs, wijkteams, aanbieders van inburgeringscursussen, werkgevers, Avres, e.d., met elkaar worden verbonden, zodat ze elkaar kunnen versterken om bijvoorbeeld tot een gezamenlijk te ontwikkelen **Taalhuis** te komen. Bij het taalhuis kunnen mensen, die moeite hebben met lezen en schrijven, geholpen worden om de juiste cursussen te ontvangen en/of te vinden.

Ambitie 8 Vernieuwen door technologische innovatie te omarmen

De grote vraagstukken van de toekomst vragen om innovatieve en vaak hoogtechnologische oplossingen. Of het nu gaat om het klimaat (voorbereid zijn op extreme weersomstandigheden), energie en demografie (afnemende beroepsbevolking en vergrijzing), of welvaart en welzijn (inclusief gezondheid). Hoe laten we de stad groeien, zonder dat dit ten koste gaat van de kwaliteit van het leven? Hoe slaan we duurzaam opgewekte energie op en distribueren we die slim in wijken en buurten? Hoe houden we de stad bereikbaar en managen we de verwachte groei van de mobiliteit? Met welke technologie en informatie helpen we mensen die langer thuis willen blijven wonen?

Om die uitdagingen het hoofd te bieden, steken bedrijven, onderwijsinstellingen, inwoners en overheid in Gorinchem en de regio de koppen bij elkaar. Samen stimuleren we innovatie, door het uitwisselen van kennis en ervaringen. Daardoor creëren we bewust een klimaat waarin ruimte is voor experimenteren: innovatie gaat vaak met vallen en opstaan, maar smart city Gorinchem is niet bang om uit te proberen en daarvan te leren.

Innovatie

Het begrip Smart City is niet meer weg te denken in het beleid van en voor steden. Niet alleen voor grote(re) steden, maar ook voor klein(er)e steden als Gorinchem. Een eenduidige definitie van wat nu precies een smart city is, ontbreekt nog. Een smart city wordt echter wel gezien als een verzamelterm voor slimme, ICT-gerelateerde oplossingen voor allerlei maatschappelijke opgaven, met name ook op het terrein van de fysieke leefomgeving, bereikbaarheid, veiligheid, leefbaarheid, klimaatadaptie, enz. Het is geen doel op zich, maar een middel. De ontwikkeling van smart cities levert ook nieuwe vragen en opgaven op. Het in de leefomgeving toepassen van slimme oplossingen is geen sinecure en vraagt veel meer dan alleen technologie. Denk hierbij aan nieuwe samenwerkingsvormen en businessmodellen. Stadsbelang stimuleert daarom het instellen van platforms bestaande uit vertegenwoordigers van bedrijven (IKG), onderwijsinstellingen, inwoners en gemeente die door het uitwisselen van kennis en ervaringen, het raadplegen van ontwikkelingen in andere steden en op nationale schaal, samen een klimaat creëren waarin ruimte is voor experimenteren. Teneinde het duurzaam werken aan innovatie binnen het concept smart city Gorinchem beter te kunnen borgen, bepleit Stadsbelang het instellen van een portefeuille Innovatie.

Ten aanzien van telefonische bereikbaarheid en internetverbindingen is 5G de logische opvolger van 4G mobiele netwerk. Hoewel 5G als toekomstmuziek klinkt, is naast snel mobiel internet ook een betrouwbaar mobiel netwerk van belang om gewoon met elkaar te kunnen bellen/communiceren. Stadsbelang heeft zich de afgelopen periode hard gemaakt voor een goed netwerk met een **volledige dekking ook in de binnenstad**.

Helaas dreigt Gorinchem een 'enclave zonder glasvezel' te worden in een gebied waar iedere andere gemeente wel snel internet heeft. Stadsbelang wil dat (kleine) ondernemers en particulieren ook de mogelijkheid hebben om met een **goed glasvezelnetwerk** 100% tot de deur op de technologische ontwikkeling voorbereid te zijn. De komende periode wordt voor geheel Gorinchem een goed glasvezelnetwerk aangelegd.

Ambitie 9 Vernieuwen door te verduurzamen

Het lerend vermogen en de ruimte voor innovatie geven Gorinchem de tools om de uitdagingen op het gebied van klimaatverandering en de overgang naar schonere energie aan te gaan. Gorinchem loopt daardoor voorop in het realiseren van internationale klimaatdoelen. Het kenniscentrum Duurzaamheid (winnend idee Stadmakers event GO2032) heeft hierin en inspirerende en aanjagende rol.

Via lokale en regionale initiatieven (zoals coöperaties) werken bewoners, ondernemers en andere partijen samen om het energiegebruik terug te dringen en tegelijkertijd alternatieve energiebronnen als wind, zon, water en aardwarmte te benutten. Een groot deel van onze woningen is in 2032 afgekoppeld van het aardgas en aangesloten op een warmtenet of andere duurzame energiebronnen.

Inwoners, bedrijven en gemeente zorgen er samen voor dat Gorinchem in 2032 één van de natuurlijkste, groenste steden van Nederland is. Woningen zijn verduurzaamd, tuinen zijn ontsteend en stadsnatuur krijgt de ruimte. Zo brengen we het natuurlijk milieu zo veel mogelijk binnen onze stad. Niemand kijkt meer op van elektrisch en zelfrijdende voertuigen in de straten van het centrum. Goede parkeergelegenheden en overstapmogelijkheden aan de rand van de binnenstad zijn de link naar het omliggende wegennet en openbaar vervoer verbindingen.

Duurzaamheid

Door het raad-brede akkoord van 2016 kon in juni 2017 het Beleidsplan duurzaamheid worden vastgesteld. Het Beleidsplan duurzaamheid bevat een aantal uitvoeringsactiviteiten in het kader van de thema's energie, biodiversiteit en gemeentelijk handelen. Vanaf 2018 wordt gewerkt aan de uitvoering van het Beleidsplan duurzaamheid. Zelf geeft de gemeente het goede voorbeeld door het verduurzamen van de eigen organisatie. Zo worden gemeentelijke gebouwen van zonnecollectoren voorzien en wordt in samenwerking met marktpartijen onderzocht, of de veerponten van de veerdienst Riveer in de toekomst elektrisch worden aangedreven. De gemeente stimuleert en faciliteert de Gorcumse burgers en bedrijven bij de energietransitie naar (uiteindelijk) energie neutrale stad en bij de transitie richting circulaire economie (o.a. scheiding van afvalstoffen).

In het kader van de energietransitie is in 2018 achter de zuivering aan de Griendweg door waterschap Rivierenland een energiepark gerealiseerd. Met de gewonnen energie wordt de zuiveringsinstallatie energieneutraal gemaakt en worden in Hoog Dalem woningen van duurzame energie voorzien. Stadsbelang wil bevorderen dat de gemeente Gorinchem de komende jaren in het kader van het Klimaatakkoord van Parijs meer ambities aan de dag legt en grotere bijdragen levert aan het verminderen van de CO₂-uitstoot. Nadrukkelijk wordt samengewerkt met het waterschap Rivierenland op de thema's water en duurzaamheid, teneinde gezamenlijk bij te dragen aan de koers Klimaatadaptatie.

Groene stad is gezonde stad

Gorinchem is een groene stad met een overvloed aan bomen. Niet alleen in de diverse parken, langs de stadswallen, langs de oevers van singels, maar ook langs de vele straten met bomen. Het groen geeft mede kleur aan de stad en biedt met lommerrijke plekken bescherming tijdens hete zomerdagen. De parken en lanen en de voor Gorinchem kenmerkende singels en sloten geven de stad een aantrekkelijk groen gezicht, dat ook woonruimte biedt voor talrijke stedelijke flora en fauna. Gorinchem wil steeds meer een aantrekkelijke stad zijn. De inrichting van de openbare ruimte, met bomen als belangrijke succesfactor, levert daaraan een belangrijke bijdrage. Bomen geven kleur aan de stad en dragen bij aan een gezonde en natuurlijke leefomgeving. Groen draagt bij aan verlaging van temperatuur in de stad en zuivert vervuilde lucht. Bomen zijn onmisbaar in een duurzame stad. Gorinchem streeft een hogere kwaliteit, eenduidigheid en herkenbaarheid van de openbare ruimte na. In het verleden waren tuinen overigens natuurlijker, dan tegenwoordig. Tegenwoordig wordt de tuin vaak vol gelegd met bestrating en is de diversiteit aan planten vervangen door steeds dezelfde soorten die in elke tuin constant terugkomen.

Stadsbelang wil dat burgers van Gorinchem gestimuleerd worden om erfverharding, waar mogelijk, uit tuinen te verbannen. Hiermee wordt een bijdrage geleverd aan het verminderen van wateroverlast door (onder meer) piekbuien. Verder zet Stadsbelang in op het verder 'vergroenen' van wijken door het aanplanten van extra bomen en struiken en goed onderhouden groen.

Onderhoud bestrating en groen

Een aantrekkelijke stad is ook een stad waar het **onderhoud aan bestratingen en groen** op het juiste (kwaliteits)niveau wordt uitgevoerd. Hoewel er in de afgelopen raadsperiode, op initiatief van Stadsbelang, meer geld is vrijgemaakt voor **onkruidbestrijding** op verhard oppervlak, waaronder verkeersheuvels, valt te constateren dat er op dit gebied nog een wereld te winnen is. Het moet de komende jaren, wat Stadsbelang betreft, dan ook (nog) beter. Daarbij is er ook bijzondere aandacht voor het opschietend (on)kruid op en aan de voet van het talud Buiten de Waterpoort nabij de aanlegsteigers van de veerdienst tot aan de Merwede. De daar aanwezige vegetatie is niet alleen ontsierend voor het water front, maar belemmert met name in de zomerdag ook het zicht op de rivier richting Woudrichem en Loevestein en doet daarmee afbreuk aan de promotie van onze stad.

Naast het bestrijden van onkruiden op verhard oppervlak wordt, wat Stadsbelang aangaat, ook het **groenonderhoud** in zijn algemeenheid (nog) niet op het gewenste kwaliteitsniveau uitgevoerd. Bijzondere aandacht verdienen niet alleen de middenbermen van de belangrijkste invalsroutes Banneweg en Newtonweg, maar bijvoorbeeld ook de stadswallen en oevers en bermen langs sloten en singels. De belangrijke invalsroutes en zeker ook de stadswallen, zijn een visitekaartje van onze stad. Wie zijn stad daadwerkelijk wil promoten, dient er ook voor te zorgen, dat een en ander er spic & span bijligt.

Ook kan op tal van plaatsen in de binnenstad en in de buitenwijken het onderhoud aan **bestratingen** als onvoldoende worden gekwalificeerd. Tegels en straatklinkers liggen niet zelden schots en scheef. Vaak veroorzaakt door boomwortels die als gevolg van bodemdaling de bestratingen/betegeling omhoog drukken. Achterstallig onderhoud aan bestratingen etc. moet in de komende raadsperiode worden ingehaald. Slechte bestratingen vormen niet alleen een probleem voor de toegankelijkheid, maar (kunnen) ook leiden tot gevaarlijke situaties en ongevallen. In het verleden is er wat betreft onderhoud van de openbare ruimte een beleidskader ('*VBOR Schoon en Heel*') vastgesteld, waarin er is gekozen voor gebiedsdifferentiatie, waardoor -via "*maatwerk*"-(lees bezuinigingen), verschillende kwaliteitsniveaus zijn vastgesteld. Deze verschillen dus per gebied/woonwijk en variëren van exclusief, bijzonder niveau, plus niveau tot standaard niveau. Stadsbelang zet zich in voor herziening van dit beleidskader, acceptabeler kwaliteitsniveaus, het snel wegwerken van bijzondere knelpunten en het versneld uitvoeren van achterstallig onderhoud.

Ambitie 10 Vernieuwen door aantrekkelijkheid voor jonge generatie

Gorinchem is de trend van ontgroening tegengegaan. Door uitstekende bereikbaarheid, goede opleidingen, economische kansen en een prettig leefklimaat hebben jongeren en jonge gezinnen onze stad als woonplaats ontdekt. Het aandeel van jongeren in de totale bevolking is toegenomen.

Op de woningmarkt wordt rekening gehouden met de wensen van jongeren en jonge gezinnen. Er zijn kleinschalige wooneenheden in de bruisende binnenstad, waaronder huisvesting voor studenten. In de andere wijken krijgen jongeren huurkorting in ruil voor hulp aan ouderen in de buurt. Nieuwe woonvormen als tiny houses bieden flexibele en betaalbare woonruimte.

We hebben kortom geïnvesteerd in een hele keten die de stad aantrekkelijk maakt voor jongeren: onderwijs, stages, sport, uitgaan, wonen, banen en goede bereikbaarheid. Grootschalige culturele evenementen, funshoppen en breed geschakeerd hoger onderwijs in de grote steden om ons heen zijn goed bereikbaar. Onder andere door het fijnmazige en hoogwaardige openbaar vervoernetwerk waar Gorinchem deel van uitmaakt.

Huisvesting studenten/jongeren

De transformatie van leegstaand vastgoed biedt kansen om binnen bebouwd stedelijk gebied in te spelen op de nieuwe vragen in de woningmarkt, zoals die van studenten en van jongeren die zelfstandig willen wonen. Jongeren willen graag in of in de nabijheid van de binnenstad wonen. Door de transformatie van leegstaande winkels, kantoren en bedrijfspanden naar woonruimte ontstaan er ook mogelijkheden voor studenten en ook voor niet studerende/werkende jongeren om passende (betaalbare) woonruimte te kunnen betrekken. Stadsbelang zet zich de komende raadsperiode in voor het verder uitwerken en realiseren van de transformatieopgave en voor door studenten- en jongeren gewenste woonmogelijkheden.

Ambitie 11 Vernieuwende open vesting

Gorinchem is in 2032 een 'open vesting'. We staan dan (inter)nationaal bekend om onze historische binnenstad in een schitterende omgeving. De vesting is onze parel, het icoon dat onze lokale samenleving verbeeldt. Oud en nieuw worden erin verbonden, bestaande en nieuwe vormen van bedrijvigheid, winkels, horeca, toerisme en cultuur vormen er een samenhangend geheel. We zijn trots op ons bijzondere erfgoed in de vesting (en daarbuiten). De gebouwen en het openbaar gebied in de vesting zien er piekfijn uit.

Tegelijkertijd is de historische binnenstad geen museum. Vergeleken met andere vestingsteden is juist het levendige en open karakter van Gorinchem uniek en dat koesteren we. Dat vraagt om een actieve aanpak en investeringen door ondernemers, inwoners en gemeente. Dankzij hun gezamenlijke inspanningen ontmoeten Gorcumers en bezoekers elkaar bij evenementen, culturele activiteiten en in de horeca. Hier wordt geleerd, gewerkt, geleefd en genoten. Dat is Gorinchem in 2032!

Het verkiezingsprogramma van Stadsbelang voor de periode 2018-2022, "Samen werken aan de stad", beoogt eerste aanzetten te geven voor de verdere uitwerking van de: "Visie van de Stad", in richting van de op de horizon geplaatste stip (2032; het jaar, waarin 650 jaar stadsrechten wordt gevierd). Gorinchem is anno 2032 een 'open vesting'. Resteert de vraag, of de gemeente de samen met andere partijen in de visie van de stad neergelegde ambities, ook in financiële zin kan waarmaken.

Financiën en gemeentelijke lasten

Stadsbelang staat voor efficiënt financieel beleid en een jaarlijks sluitende begroting. Daarnaast houdt de positie van het grondbedrijf de volledige aandacht. Het blijft daarbij overigens van groot belang om de verschillende grondposities te voortvarend (verder) te ontwikkelen; zeker nu de (economische) randvoorwaarden daarvoor weer gunstig zijn. Het aantrekken van de woningmarkt levert hieraan een belangrijke bijdrage, maar een actieve beheersing van de risico's binnen het grondbedrijf (risicomanagement) blijft zonder meer noodzakelijk. In het kader van de herbeoordeling van de financiële positie van de gemeente vindt Stadsbelang het belangrijk om de in verband met risicomanagement berekende risico's, mede in verband met de verbeterde economische omstandigheden, nog eens kritisch tegen het licht te houden. Het effect hiervan is naar onze verwachting, dat de financiële positie van de gemeente beter blijkt, dan tot nog toe is gepresenteerd en daarmee ook dat de gemeente niet hoeft weg te lopen voor de financiële inspanningen die de verdere uitwerking van de Visie van de Stad voor de gemeente oplevert.

Terughoudendheid blijft uiteraard geboden bij het verhogen van **lokale lasten** voor inwoners en ondernemingen. Het trendmatig verhogen van het tarief van de OZB is voor Stadsbelang geen automatische. Stadsbelang is verder voorstander van reële tarieven van leges en vergunningen. Dit wordt bereikt door scherpe kostencomputaties ten grondslag te leggen aan de berekening van deze tarieven. Het is niet acceptabel, dat allerlei indirecte kosten via de tarieven op aanvragers wordt afgewenteld.